

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
2023 ОНЫ ХАВРЫН ЭЭЛЖИТ ЧУУЛГАН

2023 ОН 06 ДУГААР САРЫН 22-НЫ ӨДӨР, ПҮРЭВ ГАРАГ

ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛ

НЭГДСЭН ХУРАЛДААН

ХУРАЛДААН ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ ХЭЛТЭС

Та хуралдааны тэмдэглэлийн цахим хувьтай дараах
QR кодыг уншуулан танилцах боломжтой.

НЭГДСЭН ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛИЙН АГУУЛГА

2023 оны 06 дугаар сарын 22-ны өдөр, Пүрэв гараг

Хуралдааны тэмдэглэлийн агуулга

Хуралдааны товч тэмдэглэл:	2-17
Хуралдааны дэлгэрэнгүй тэмдэглэл:	18-119
1.Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүд /Засгийн газар 2023.04.19-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн, хэлэлцэх эсэх/	21-52
2.Төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хууль, тогтоолын төслүүд /Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Тэмүүлэн нарын 32 гишүүн 2023.01.16-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, хэлэлцэх эсэх/	52-57
3.“Олон улсын иргэний нисэхийн эсрэг хууль бус үйлдэлтэй тэмцэх тухай конвенц”-д нэгдэн орсныг соёрхон батлах тухай хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн Эрүүгийн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл /Засгийн газар 2023.05.25-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/	57-59
4.“Агаарын хөлгийг хууль бусаар булаан авах үйлдлийг хориглох тухай конвенцын нэмэлт протокол”-ыг соёрхон батлах тухай хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн Эрүүгийн хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл /Засгийн газар 2023.05.25-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/	59-60
5.Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл /Засгийн газар 2023.06.02-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/	60-67
6.Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл /Засгийн газар 2023.06.02-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/	67-69
7.Боловсролын ерөнхий хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүд /Засгийн газар 2021.06.24-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн, эцсийн хэлэлцүүлэг/	69-89
8.“Эмийн үнийн өсөлтийн шалтгаан, нөхцөлийг хянан шалгах” асуудлаар хянан шалгах түр хороо байгуулах тухай Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл /Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Чинбүрэн нарын 28 гишүүн 2023.06.09-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн/	90-91
9.Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн нэгтгэсэн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төсөл /Улсын Их Хурлын гишүүн Ш.Адъяаа 2022.12.30-ны өдөр, Засгийн газар 2023.01.18-ны өдөр тус тус өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/	91-99
10.“Онцгой албан татварын тухай хуулийн зарим заалт Монгол Улсын Үндсэн хуулийн холбогдох заалтыг зөрчсөн эсэх тухай маргааныг хянан шийдвэрлэсэн тухай” Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн 2023 оны 04 дүгээр дүгнэлт	100-112
11.Сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл /Засгийн газар 2021.06.24-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/	113-118

ХУРАЛДААНЫ ТОВЧ ТЭМДЭГЛЭЛ

Арван нэг.Сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл /Засгийн газар 2021.06.24-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/

Хэлэлцэж буй асуудалтай холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн, Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд Л.Энх-Амгалан, Боловсрол, шинжлэх ухааны дэд сайд Г.Ганбаяр, Боловсролын ерөнхий газрын дарга Т.Ням-Очир, Боловсрол, шинжлэх ухааны яамны Сургуулийн өмнөх боловсролын хэлтсийн дарга Ж.Мягмар, мөн яамны Боловсролын нэгдсэн бодлого төлөвлөлтийн газрын шинжээч Ж.Нарантуяа, Хууль, эрх зүйн хэлтсийн ахлах шинжээч Ч.Баярмаа, Боловсролын нэгдсэн бодлого төлөвлөлтийн газрын ахлах шинжээч А.Цолмон, Боловсролын судалгааны үндэсний хүрээлэнгийн секторын эрхлэгч У.Туяа, Монголын боловсрол, шинжлэх ухааны үйлдвэрчний эвлэлийн холбооны дарга З.Цогтгэрэл, “Бүх нийтийн боловсролын төлөө” Иргэний нийгмийн үндэсний эвслийн ерөнхий зохицуулагч Д.Тунгалаг нар оролцов.

Хуралдаанд Улсын Их Хурлын Тамгын газрын Тэргүүн дэд даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч М.Үнэнбат, мөн газрын Хууль, эрх зүйн газрын дарга Н.Мягмар, мөн газрын Зөвлөхүүдийн албаны зөвлөх А.Болортуяа, Ё.Энхсайхан, Байнгын хорооны асуудал хариуцсан хэлтсийн Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хороо хариуцсан ахлах зөвлөх Л.Лхагвасүрэн, референт Н.Монголмаа нар байлцав.

Хуулийг төслийг анхны хэлэлцүүлэгт бэлтгэсэн талаарх Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хорооноос гаргасан санал, дүгнэлтийг ажлын хэсгийн ахлагч, Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Дамдинням танилцуулав.

Байнгын хорооны санал, дүгнэлттэй холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Батжаргалын тавьсан асуултад ажлын хэсгийн ахлагч, Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Дамдинням, Улсын Их Хурлын гишүүн, Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд Л.Энх-Амгалан, Боловсрол, шинжлэх ухааны дэд сайд Г.Ганбаяр нар хариулж, тайлбар хийв.

Сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын тухай хуулийн төслийн талаар Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хорооноос гаргасан зарчмын зөрүүтэй саналын томьёоллоор санал хураалт явуулав.

Нэг.Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хорооны дэмжсэн санал:

Л.Мөнхбаатар: 1.Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Дамдинням, Г.Амартүвшин, Ё.Баатарбилэг, Э.Батшугар, Б.Баярсайхан, Х.Булгантуяа, Х.Ганхуяг, Б.Жаргалмаа, Ц.Мөнх-Оргил, Г.Мөнхцэцэг, Ц.Мөнхцэцэг, Б.Пүрэвдорж, Ч.Ундрам, С.Чинзориг, Т.Энхтүвшин нар /цаашид “Ажлын хэсэг” гэх/-ын гаргасан, Төслийн 2 дугаар зүйлийн 2.1 дэх хэсгийн “эдгээртэй” гэснийг “эдгээр хуультай” гэж өөрчилж, 2.2 дахь хэсгийн “нэгдэн орсон” гэснийг хасах гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулья.

Зөвшөөрсөн: 17
Татгалзсан: 20
Бүгд: 37
45.9 хувийн саналаар дэмжигдсэнгүй.

Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Чойжилсүрэнгийн “дэмжсэн” санал техникийн саатлын улмаас “эсрэг” гарсан тул дээрх санал хураалтыг хүчингүй болгож, дахин санал хураалт явуулах горимын санал гаргав.

Л.Мөнхбаатар: Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Чойжилсүрэнгийн гаргасан горимын саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулья.

Зөвшөөрсөн: 19
Татгалзсан: 18
Бүгд: 37
51.4 хувийн саналаар горимын санал дэмжигдлээ.

Л.Мөнхбаатар: 1.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 2 дугаар зүйлийн 2.1 дэх хэсгийн “эдгээртэй” гэснийг “эдгээр хуультай” гэж өөрчилж, 2.2 дахь хэсгийн “нэгдэн орсон” гэснийг хасах гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалтыг дахин явуулья.

Зөвшөөрсөн: 21
Татгалзсан: 16
Бүгд: 37
56.8 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

2.Ажлын хэсгийн гаргасан, Төслийн 3 дугаар зүйлийн 3.1 дэх хэсгийн “оюун ухаан” гэснийг “танин мэдэхүй” гэж, 3.2 дахь хэсгийн “ёс зүйтэй” гэснийг “ёс суртахуунтай” гэж, 3.3 дахь хэсгийн “Сургалтын байгууллага” гэснийг “Хүүхдийн цэцэрлэг /цаашид “цэцэрлэг”

гэх/, ерөнхий боловсролын сургууль” гэж, “захиргааны байгууллагатай” гэснийг “захиргааны байгууллага, иргэний нийгмийн байгууллагатай” гэж өөрчилж, 3.3 дахь хэсгийн “асран хамгаалагч” гэсний дараа “харгалзан дэмжигч,” гэж /цаашид тохиолдол бүрд/ нэмэх гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалтыг явуулья.

Зөвшөөрсөн: 20

Татгалзсан: 17

Бүгд: 37

54.1 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

Санал хураалтыг дараагийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар үргэлжлүүлэн хэлэлцэхээр хуралдаан 17 цаг 49 минутад завсарлав.

Уг асуудлыг 17 цаг 49 минутад хэлэлцэж дуусав.

ХУРАЛДААНЫ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТЭМДЭГЛЭЛ

Сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулъя.

Төслийн анхны хэлэлцүүлэг явуулсан талаарх Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хорооны санал, дүгнэлтийг Улсын Их Хурлын гишүүн Гонгорын Дамдинням танилцуулъя. Таныг индэрт урьж байна.

Г.Дамдинням: Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Засгийн газраас 2021 оны 06 дугаар сарын 24-ний өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Боловсролын ерөнхий хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн хэлэлцэх эсэх асуудлыг өдөр Улсын Их Хурал 2021 оны 06 дугаар сарын 29-ний өдрийн хуралдаанаараа хэлэлцэж, анхны хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хороонд шилжүүлсэн билээ.

Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хороо 2023 оны 06 дугаар сарын 20-ны өдрийн хуралдаанаараа Боловсролын ерөнхий хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн Сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийн анхны хэлэлцүүлгийг Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлд заасны дагуу зүйл бүрээр хэлэлцэн дараах санал дүгнэлтийг та бүхэнд танилцуулж байна.

1.Боловсролд хүүхэд бүр тэгш хамрагдах, суралцагчийн ялгаатай хэрэгцээнд тохируулан хичээл, сургалтын үйл ажиллагааг зохион байгуулна.

2.Суралцагчийн дийлэнх олонх нь хүн амын өөр хэл бүхий үндэстний болон хэлний цөөнх байх тохиолдолд сургалтыг хос хэлээр зохион байгуулах ахлах

сургуулийг сургалтын хөтөлбөрөөс нь хамаарч төрөлжүүлнэ.

3.Сургуулийн өмнөх болон боловсролд өмнөх боловсролд 2-5 настай хүүхэд хамрагдах бөгөөд 5 настай хүүхдийг заавал хамруулна.

4.Эцэг эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч хүсэлт гаргаж бага ангийн сургалтын хөтөлбөрийг гэрээр эзэмшүүлнэ.

5.Ерөнхий боловсролын сургуульд номын санч, цэцэрлэгт сэтгэл зүйч, хоол зүйч ажиллуулна.

6.Зайн болон цахим боловсролыг хөгжүүлж, хүүхэд хаана амьдарч байгаагаас үл хамааран сайн багшаас боловсрол эзэмших зэрэг асуудлыг зохицуулахаар тусгалаа.

Байнгын хорооны хуралдаанаар хуулийн төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулах үед Улсын Их Хурлын гишүүн Ч.Ундрэм ерөнхий боловсролын сургуулийн номын санчийг олон улсын жишигт нийцүүлэн номын санч багш гэж нэрлэх нь зүйтэй гэсэн саналыг хэлсэн болно. Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Туваанаас хөдөө аж ахуйн салбарт ажилладаг иргэдийн хүүхдийг 7 настайгаас сургуульд элсүүлэх талаар гаргасан зарчмын зөрүүтэй саналыг Ерөнхий боловсролын хуульд тодорхой тусгасан тул давхардуулах шаардлагагүй гэж үзэн Байнгын хорооны хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжээгүй.

Боловсролын ерөнхий хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн Сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх тус Байнгын хорооны санал, дүгнэлт, зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллыг та бүхэнд тур тараасан.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд
ээ,

Боловсролын ерөнхий хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн Сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хорооны санал, дүгнэлт, зарчмын зөрөөтэй саналын томъёоллыг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг та бүхнээс хүсье.

Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

Л.Мөнхбаатар: Ажлын хэсгийн ахлагч Гонгорын Дамдинням гишүүнд баярлалаа. Хэлэлцэж байгаа асуудалтай холбогдуулан чуулганы нэгдсэн хуралдаанд оролцож байгаа албан тушаалтнуудыг танилцуулъя.

Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд Лувсанцэрэнгийн Энх-Амгалан, Боловсрол, шинжлэх ухааны дэд сайд Ганболдын Ганбаяр, Боловсролын ерөнхий газрын дарга Төмөр-Очирын Ням-Очир, Боловсрол, шинжлэх ухааны яамны Сургуулийн өмнөх боловсролын хэлтсийн дарга Жадамбын Мягмар, Боловсрол, шинжлэх ухааны яамны Боловсролын нэгдсэн бодлого, төлөвлөлтийн газрын шинжээч Жамцын Нарантуяа, Боловсролын судалгааны үндэсний хүрээлэнгийн секторын эрхлэгч Ухнаагийн Туяа, Боловсрол, шинжлэх ухааны яамны Хууль, эрх зүйн хэлтсийн ахлах шинжээч Чимэдрэгзэнгийн Баярмаа, Боловсрол, шинжлэх ухааны яамны Боловсролын нэгдсэн бодлого, төлөвлөлтийн газрын ахлах шинжээч Арьяагийн Цолмон, Монголын боловсрол, шинжлэх ухааны үйлдвэрчний эвлэлийн холбооны дарга Замбалын Цогтгэрэл. Эдгээр хүмүүс чуулганы нэгдсэн хуралдаанд оролцож байна.

Байнгын хорооны санал, дүгнэлттэй холбогдуулан асуулт асуух гишүүн байна уу. Байхгүй байна.

Батжаргал гишүүнээр тасаллаа. Монгол Ардын намын бүлгийн дэд дарга Жигжидийн Батжаргал асуултаа асууя.

Ж.Батжаргал: Баярлалаа.

Тэгэхээр энэ сургуулийн өмнөх хийгээд Ерөнхий боловсролын сургуулийн тухай хууль бол яах аргагүй энэ Монгол Улсын бүх нэгжүүдэд үйлчилж байгаа гол хууль байх ёстой гэж ингэж хараад байгаа. Энэ биднүүс үндэсний өв соёл бүх юмаа тээдэг хүмүүсийг л төлөвшүүлэх тухай л ярьцгаагаад байгаа л даа. Тэгээд тэр СӨБ-ын хөтөлбөрийн ЕБС-ын агуулга эд нарыг хуульчилж оруулсан юм билээ. Тэр дотор тэр үндэсний гэдэг үг юмнууд ер нь байхгүй. Тэрүүнийг ер нь яаж хангана гэж ойлгоцгоогоод байна. Дэлхий нийтээрээ өөр өөрийнхөө үндэстнийг бэлтгэх тухай асуудал яригдаад зарим манай нэлээн тийм сэтгэгч маягийн улсууд ярихаараа зэрэг бид энэ барууны боловсрол гэдэг юм уу, олон улсын стандарттай боловсрол эзэмшүүлээд байгаа нь хүний хүн бэлдээд байна гэдэг юм яриад байгаа шүү дээ.

Тэгэхээр зэрэг тэр үндэстнээ бэлтгэх үйл ажиллагаа чинь энэ хуульдаа ер нь яаж зохицуулагдаж орсон юм бэ гэдэг нэг ийм асуудлыг ажлын хэсгээс асуумаар байна. Та хэд энэ анхны хэлэлцүүлгийн үед яаж энэ асуудлыг одоо харав гэж.

Хоёр дахь зүйл байгаль цаг уур, эдийн засгийнх нь чиглэл бас тодорхой онцгой нөхцөл байдлаас уялдуулаад хичээлийн жилийн эхлэх хийгээд дуусах амралт энэ тэрийг боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн зохицуулж болохоор ийм заалт байгаа юм. Энэ заалт бол яах аргагүй бас энэ хөдөө аж ахуйн салбарын цаг үеийн ажил, асуудлуудыг нь нугалах, тэр тусмаа энэ хүүхэд багачуудыг бага наснаас нь энэ өөрсдийнхөө үндэсний ахуй амьдралтай ойртуулах бас хөдөлмөрийн хүмүүжил төлөвшилтэй хүн болгож гаргахад бол их зөв л заалт л орчихлоо л доо.

Гэхдээ өнөө ерөнхий хичээлийн жилийн эцсийн шалгалт шүүлэг балансжуулалтыг хооронд нь зохицуулах талын асуудлыг ер нь давхар юу гэж харж байгаа вэ. Жишээ нь 12 дугаар ангийн хүүхдүүд чинь элсэлтийн ерөнхий шалгалт улсын хэмжээнд нэг л яваад байгаа шүү дээ. Гэтэл эхэлдэг, барьдаг цаглавар юмнуудаа өөрчилнө гээд ингээд шийдэл хийчихээр зэрэг үүнтэйгээ ер нь ямархуу байдлаар хангагдаж орох вэ гэдэг нэг ийм асуудал байна. Үүнийг одоо юу гэж ойлгоод байна гэж.

Дараагийн нэг зүйл ийм сонин юм байгаад байх шиг байгаа юм. Ерөнхий боловсролын сургуулиудад дотор багш мэргэжлийн сонгон хичээллүүлж болдог, тэрийгээ амжилттай төгсөнгүүт нь багш бэлтгэх их, дээд сургуульдаа төрийн хөнгөлөлттэй сурч болох тухай ийм заалт яваад байгаа юм. Тэгээд тэрийг ажиллуулах, барих, тэр сонгоныг хичээллүүлэх барих тэр бүх журам юмнуудыг нь боловсролын асуудлаа хариуцсан Засгийн газрын гишүүн батлахаар ингээд орчихжээ. Тэрний шалгалт юмнуудыг нь ямархуу байдлаар авагдаж барих, тэгээд үнэхээрийн төрөөс үзүүлэх гэж байгаа хөнгөлөлт юмнууд гэдгээ ер нь одоо та нар хуульд үг, үсэг оруулахыг бодоход барагцаа юм томсгосон тооцоогоор харсан байлгүй дээ. Ер нь хэдий хэмжээний хүн энэ хэмжээний сонгонд хамрагдах уу, үүнд ямар хэмжээний хөнгөлөлт үзүүлэх вэ, ийм бололцоо боломж одоо бидэнд энэ орон нутгуудын чинь ерөнхий боловсролын сургуулийн материаллаг бааз, боловсон хүчний нөөц энэ бүх юм нь байгаа юу энэ тэр гээд нэлээн том тооцоолуудыг хийсэн байх гэж би ингэж бодоод байна.

Л.Мөнхбаатар: Батжаргал гишүүний асуултад хариулъя. Ажлын хэсгийн ахлагч Гонгорын Дамдинням хариулъя.

Г.Дамдинням: Батжаргал гишүүн маань их чухал асуулт асууж байна.

Ялангуяа бас энэ Монгол хүний нэг ийм цүлх ухаан, Монгол хүний нэг өөрийн онцлог өв уламжлалтай холбоотой асуудал дээр манай Батжаргал гишүүн бас их тодорхой ярьж, анхаарал тавьж, санал өгч явсан. Тэгээд энэ дээр би Батжаргал гишүүндээ хэлэхэд энэ бид нар 2020 оны сонгуулийн дараа орж ирээд үйл ажиллагааны хөтөлбөр баталсан, үндсэн чиглэл баталсан. Ингэхэд олон улсад өрсөлдөх чадвартай үндэсний боловсролын тогтолцоо бий болгоно гэж зорьсон. Энэний хүрээнд бид нар таны саяын хэлсэн агуулгыг Боловсролын ерөнхий хуулийн 14 дүгээр зүйл, өөрөөр хэлбэл 2 дугаар бүлэг буюу 14 дүгээр зүйл боловсролын хөтөлбөр, агуулга, стандарт гэсэн хэсэгт 14.1-д одоо оруулсан байгаа юм.

Юу гэж оруулсан байгаа вэ гэхээр албан боловсролын агуулга нь суралцагчийн нас, хөгжлийн онцлог, авьяас, сонирхол, хүн, хувь хүний болон нийгмийн хэрэглээ, үндэсний соёл, өв уламжлал, шинжлэх ухаан, технологийн хөгжлийн хандлагад нийцүүлэн боловсролын зорилгыг хэрэгжүүлэхэд чиглэнэ гээд. Ерөнхий хуулийн 14.1-д одоо бид нар ингээд тодорхой оруулчихсан. Тэгэхээр хөтөлбөр дээрээ энийгээ тусгаад явна гэсэн үг.

Хоёр дахь асуултын тухайд бид Сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын тухай хууль дээр хичээлийн жил эхлэх болон дуусах хугацааг 5.8 дээр нь СӨБ, ЕБС-ийн хууль дээр заачихсан юм байгаа юм. Тэгээд хэд бид нар бас нэг юмыг ойлгоорой. Юу вэ гэхээр энэ багц хууль бие биедээ ингэж харилцан үйлчлэлтэй зохион байгуулагдсан, нягт уялдаатай ийм л хууль явж байгаа юм.

Тэгээд хуулийн төслийн ажлын хэсгийн хэлэлцүүлгийн явцад нэлээн саналууд орж ирсэн. Жишээ нь намрын ид ажлын үеэр энэ оюутан, сурагчдыг 10 сарын 1-нээс хичээлдээ эхлүүлж байвал яасан юм бэ гэж. Ийм санал нэлээн давуу,

бүүр судалгаа, шинжилгээтэй ч хүмүүс уулзаж байсан.

Тэгээд энэ дээр бол бид нар 5.8 дээр заачихсан байгаа хичээлийн жил эхлэх, үргэлжлэх, дуусах болон ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчийн амралтын хугацааг өөрчлөх, цэцэрлэг, ерөнхий боловсролын сургуулийн сургалтын үйл ажиллагааг түр хугацаагаар зогсоохыг хориглоно гэж. Өөрөөр хэлбэл онцгой нөхцөл байдал гарахаас бусад тохиолдолд боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний саналаар ингээд шийднэ. Энэ дээр тасалдуулахгүй байх талаас нь л ялангуяа СӨБ, ЕБС-ийн хууль дээр тусгаж өгсөн байгаа.

Дараачийн асуултыг нь гурав дахь асуултыг нь Энх-Амгалан сайд хариулчихвал зохимжтой.

Л.Мөнхбаатар: Ажлын хэсгийг нэмж хариулж болно. Ажлын хэсэг дээр хэн байна. Дэд сайд хариулах уу. Дэд сайд хариулъя. Хэддүгээр микрофон бэ. 82 дугаар микрофон өгье. Ажлын хэсгийн.

Г.Ганбаяр: Батжаргал гишүүний асуултад хариулъя. Тэр хичээл* сургуулийн үйл ажиллагаа дээр зохицуулалт оруулах юм бол шалгалт нөхөх үү гээд байгаа. Тэгээд энэ яг энэ өнөөдрийн хэлэлцэх эсэх, эхний хэлэлцүүлэг хийгдэж байгаа Сургуулийн өмнөх болоод ерөнхий боловсролын тухай хуулийн 5.6, 5.7, 5.8 дээр энэ агуулгуудыг маш тодорхой заагаад өгчихсөн. Энэ дээр хичээлийн жилийн эхлэх, үргэлжлэх хугацаа өөрчилсөн тохиолдолд сургалт, үйл ажиллагааны агуулгыг нөхөн эзэмшүүлэх ажлыг төлөвлөн зохион байгуулна гээд үүрэгжүүлчихсэн байгаа учраас ийм асуудал үүссэн тохиолдолд бол хүүхдүүд хичээл, сургалтынхаа агуулгыг нөхөж эзэмшээд тэгээд хичээл, сургалтынхаа төгсөх болоод элсэлтийн ерөнхий шалгалтаа ороход бол ямар нэгэн саад

учрал учруулахгүй гэсэн ийм зүйл байгаа юм.

Гурав дахь асуудал дээр нь бол энэ ерөнхий хуулийн багш бэлтгэх тогтолцоо дээр бид нар аль болохоор илүү чанартай сайн багш бэлтгэх тогтолцоогоор өнөөдөр 12 ерөнхий хуулийн 12.2 дээр байгаа ерөнхий сургуулийн ахлах ангид багш мэргэжлийн сонгон бүлэг хичээллүүлж амжилттай төгссөнийг багш бэлтгэх дээд боловсролын байгууллагад элсүүлэхэд нь төрөөс дэмжлэг үзүүлнэ гэж байгаа. Энэ дэмжлэгийн журмыг бол Засгийн газар батална. Улсын төсөв дээр боловсролын зээлийн сантай холбоотой энэ багш бэлтгэх тогтолцоо дээр тодорхой санхүүжилт шийдэгдэх учраас энэ зээлийн сангийн багш бэлтгэх энэ тогтолцооныхоо хүрээнд шийдвэрлэх бүрэн бололцоотой гэдэг ийм тооцоо судал тооцоо судалгаа бол гарсан байгаа.

Л.Мөнхбаатар: Та тодруулах уу. Жигжидийн Батжаргал гишүүн тодруулж асууя.

Ж.Батжаргал: Үгүй ээ насан туршийн боловсролын түвшинд яриагүй л дээ. СӨБ, ЕБС хоёрын чинь түвшинд л ярьж байна. Сургалтын хөтөлбөрийн гэж яриад байгаа тэр хуулийн төслийн 10.1 дээр энэ хуулийн 8.2, 9.2-т заасан агуулгын хүрээнд сургалтын хөтөлбөр боловсруулна гэж байгаа юм. 8.2 нь СӨБ-ынх 9.2 нь ЕБС-ийнх л байгаад байгаа байхгүй юу. Тэгээд тэр 2 заалт дотор чинь ер энэ Монголын өөрийнх нь онцлог, үндэсний өв, соёлынх нь тухай үг, өгүүлбэр байхгүй. Тэгэхээр энэ СӨБ, ЕБС хоёрын чинь сургалтын хөтөлбөрөөр Монгол хүн болж төлөвших тэр төлөвшил нь яаж хангагдах юм гэдгийг би асуугаад байгаа юм. Тэр насан туршдаа боловсрох тухай асуудал дээр яриагүй.

Л.Мөнхбаатар: Энх-Амгалан сайд хариулъя.

Л.Энх-Амгалан: Батжаргал гишүүн ээ энэ түрүүний Англи хэлийг

хэддүгээр ангиас заах вэ, ямар цагаар заах вэ гэдэгтэй адилхан маргаан үүссэнтэй адилхнаар ингээд яг одоо СӨБ-ын түвшинд, ЕБС-ийн түвшинд ямар хичээлийг хэдэн цагаар заах вэ гэдэг чинь яг энэ хууль батлагдаад бид нар хөтөлбөрийн үзэл баримтлалаа батална шүү дээ Батжаргал гишүүнээ.

Тэгээд хөтөлбөрийн үзэл баримтлалууд ингээд батлахад бид нар одоо бага боловсролын анхан шат буюу 1-2 дугаар анги дээр бүүр онцлох хичээл гэж байгаад энэ Монгол ёс гэж хичээл одоо орох гэж байна Батжаргал гишүүнээ. Монгол ёс гэдэг хичээл дээр үндэсний ёс, заншил, хүндлэх ёс, Монголын бахархалт зүйл гэсэн ийм агуулгатай нэмэлт хичээлүүдийг одоо бид нар орж.

Ер нь бол энэ хуулийн гол зорилго чинь 21 дүгээр зууны аж үйлдвэрийн 4 дүгээр хувьсгалд амьдрах гэж байгаа Монголын альфа үеийнхнийг яаж Монгол хүн болгож бэлтгэх вэ, яаж Монголын ондоошил, national identity гэдэг юмнуудаа бид нар яаж хамгаалж үлдэх вэ гэдэг юмаар л бид нар одоо

Л.Мөнхбаатар: Гүйцээж хариулъя. 1 минутад багтаая.

Л.Энх-Амгалан: 1 минутад яг тайлбар хийхээр чинь хэцүү юм. Би хурлын дарга 3 минут яагаач тээ. Яг хууль тайлбарлаж байгаа учраас 1-хэн минут гэхээр ерөөсөө ямар ч тайлбар хийх бололцоогүй тасарчхаад байх юм. Тэгээд ийм л учиртай юм шүү дээ Батжаргал гишүүнээ. Одоо бид нарын энэ өмнөх хөтөлбөрийн сул тал юу байсан бэ гэхээр хүүхдийг дандаа академик мэдлэгээр бөмбөгдсөн байна. Нөгөө танхимаар авсан мэдлэгээ амьдрал дээр ур чадвар болгодог энэ чадварууд нь Монголын боловсролын сул тал юм байна, хөтөлбөрийн сул тал юм байна гэж.

Тэгэхээр цаашдаа бид нарын энэ гол зүйл бол мэдлэг, чадвар, төлөвшил гэсэн одоо энэ концепцуудаар явах нь

зүйтэй. Тэр дотроо одоо Монгол 21 дүгээр зуунд амьдрах Монгол хүнд заавал эзэмших ёстой энэ ур чадваруудаас гадна Монгол хүн болж төлөвших энэ агуулга, энэ хөтөлбөрүүд чинь яг энэ хуулийнхаа хөтөлбөр, агуулгынхаа хүрээнд хийгдээд ингээд л явчих юм.

Яг таны яг асуугаад байгаа аль аль дээд анги дээр яг ямар ямар хичээлүүд орох вэ гэдэг бол илүү хөтөлбөрийнхөө, хөтөлбөр батлагдсаны дараа хичээл хичээлийн цагуудаараа зохицуулагдаад явах.

Л.Мөнхбаатар: Батжаргал гишүүнээ та ахиад 1 удаа тодруулж болно. Тэнд нь 1 минутад багтаан бас хариулт өгөх боломж бол байна.

Гишүүд асуулт асууж, хариулт авч дууслаа. Одоо санал хураалт явуулна. 33 зарчмын зөрүүтэй санал байна. Санал хураалтаа явуулах уу гишүүд ээ. Зарчмын зөрүүтэй 33 санал байна.

Байнгын хорооноос гаргасан зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллоор санал хураалт явуулъя. Санал хураалтын томъёоллыг та бүгдэд танилцуулъя.

Сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын тухай хуулийн төслийн талаар Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хорооноос гаргасан зарчмын зөрүүтэй саналын томъёолол.

Нэг.Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хороо дэмжсэн саналууд байна.

1.Төслийн 2 дугаар зүйлийн 2.1 дэх хэсгийн “эдгээртэй” гэснийг “эдгээр хуультай” гэж өөрчилж, 2.2 дахь хэсгийн “нэгдэн орсон” гэснийг хасах. Санал гаргасан Улсын Их Хурлын гишүүн Дамдинням, Амартүвшин, Баатарбилиг, Батшугар, Баярсайхан, Булгантуяа, Ганхуяг, Жаргалмаа, Мөнх-Оргил, Гомпилдоогийн Мөнхцэцэг, Ц.Мөнхцэцэг, Пүрэвдорж, Ундрам,

Чинзориг, Энхтүвшин цаашид ажлын хэсэг гэнэ. Санал гаргасан ажлын хэсэг. Санал хураалт.

Улсын Их Хурлын гишүүн гишүүн Чойжилсүрэн горимын санал гаргая.

Б.Чойжилсүрэн: Саяын санал хураалт дээр Мөнхбаатар даргаа энэ төхөөрөмж гацах шиг боллоо. Тэгээд саяын санал хураалтыг хүчингүй болгож, дахин санал хураалгаж өгнө үү гэсэн горимын санал гаргаж байгаа юм.

Л.Мөнхбаатар: Чойжилсүрэн гишүүний гаргасан горимын саналаар энэ санал хураалтыг хүчингүйд тооцох санал хураалт явуулъя. Санал хураалт.

51.4 хувиар санал дэмжигдлээ.

Хоёр, одоо санал хураалтаа явуулъя. Сая хүчингүйд тооцлоо. Санал хураалтын томъёоллыг уншиж танилцуулсан. Санал хураалт.

56.8 хувиар санал дэмжигдлээ.

2.Төслийн 3 дугаар зүйлийн 3.1 дэх хэсгийн “оюун ухаан” гэснийг “танин мэдэхүй” гэж, 3.2 дахь хэсгийн “ёс зүйтэй” гэснийг “ёс суртахуунтай” гэж, 3.3 дахь хэсгийн “Сургалтын байгууллага” гэснийг “Хүүхдийн цэцэрлэг /цаашид “цэцэрлэг” гэх/, ерөнхий боловсролын сургууль” гэж, “захиргааны байгууллагатай” гэснийг “захиргааны байгууллага, иргэний нийгмийн байгууллагатай” гэж өөрчилж, 3.3 дахь хэсгийн “асран хамгаалагч” гэсний дараа “харгалзан дэмжигч,” гэж /цаашид тохиолдол бүрд/ нэмэх. Санал гаргасан ажлын хэсэг. Санал хураалт.

54.1 хувиар санал дэмжигдлээ.

3.Төслийн 4 дүгээр зүйлийн 4.2 дахь хэсгийн 3-аас 5. За томъёоллыг уншаад танилцуулаадахъя.

Төслийн 4 дүгээр зүйлийн 4.2 дахь хэсгийн “3-5” гэснийг “2-5” гэж өөрчилж, 4.7 дахь хэсгийн “сургуульд” гэсний өмнө “ерөнхий боловсролын гэж” нэмж, мөн зүйлийн 4.3 дахь хэсгийг төслөөс хасаж, 4.1 дэх хэсгийг доор дурдсаар өөрчлөн найруулах:

4.1.Сургуулийн өмнөх боловсролыг 4, бага боловсролыг 5, суурь боловсролыг 9, бүрэн дунд боловсролыг 12 жилд эзэмшинэ. Санал гаргасан ажлын хэсэг.

Ирц хүрэхгүй болсон байна. Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы дэгийн тухай хуулийн 14.12-т заасны дагуу санал хураалтыг маргааш өглөө 10 цагаас үргэлжлүүлэн явуулна.

Өнөөдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцэх асуудал дууссан тул чуулганы нэгдсэн хуралдааныг өндөрлүүлэе.

Гишүүд, ажлын хэсэгт баярлалаа.

17.49 цаг

ДУУНЫ БИЧЛЭГЭЭС ХУРАЛДААНЫ
ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТЭМДЭГЛЭЛ
БУУЛГАЖ ХЯНАСАН:
ШИНЖЭЭЧ Д.ОТГОНДЭЛГЭР